

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Aen-Merckingen Van Den Eerw. P. Cornelius Hazart,
Priester der Societeyt Jesv.**

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1662

§. IX. Neghenste soorte vande handel der oude Ketteren.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71393)

Over een-komfte der Gereformeerde, &c. 397
Christus wederom afghedaelt is uyt den hemel, dat hy
wederom gheleert heeft: wederom ghecruyft, ghestor-
ven, ende verresen is: want soo pleeght Christus Aposte-
len te maken: Daerenboven haer te geven de cracht om
de selve te kenen te doen, die hy heeft ghedaen: wille
ick dan haere crachten te voorschyn brenghen, ick en sie
gheen meerder als dat sy de Apostelen verkeerdelijck
naevoighen want die maecten van doode, levende, en-
de sy maken van levende, dooden.

Ghebeycht mi eens alle de voozgaende wooz-
den Tertulliani teghen de Nieuw-Ghereformeerde,
ende si't of sp' niet even / of beter en passen op
haer / als op de oude ketters.

§. IX.

Neghenste soorte vande handel der oude
Ketteren.

Ghemerckt sy haer met alle kracht wilben
ghelphen / ende mainteneren met de schryf-
turen: soo gaet Tertullianus ten lesten
Cap.¹⁵. verhalen / hoe sy met de schryfturen han-
delen.

Ten eersten seyt hy: Sy verkeeren de schrifture met
bydoen, ende afdoen, na: de ghesteltenisse van hare in-
settinghe.

Wat isser hy Partye ghemeynder? want op dat
ick menighe soodanige manieren beswijge / die
dan andere schryvers syn aengheteckent / naeme-
lijck van Franciscus Veron, ende den Cardinael
Richelieu in hare Controversien, ick sal mi te bre-
den houden met weynige staeltjes om den leek
te kennen als upt den klant.

Alle de Geneefse Bpbelg ghebeycht t' sedert
het jaer 1588. hebben by die woozden Pauli: Daer
is een Middelaer tusschen Godt, ende de menschen ge-
voeght

boeght dit woordteken ALLEEN, mackende desen sin: Daer is een Middelaer alleen etc. Welcken sin gantschelijck verschepden is vanden echtigen text.

Iem, de selve Bybels hebben by dese woorden *Pauli*: De mensche en wort niet gherechtveerdicht door de vvercken der vvet, maer door het gheloove, bygheboeght dit woordteken ALLEEN. soo dat de sin zy: de mensch wort gherechtveerdicht door het gheloove alleen, t'welck in gheen texten ghevonden wert.

Den Dordrechtseken Bijbel heeft by dese woorden *Pauli*: Dese verborgentheyt is groot, iek segghe in *Christo*, ende de Kercke, byghelapt dese twee woorden: SIENDE OP, *Christum* etc. de welke alhoe wel sy in den Bijbel met mindere letteren woorden upghebducht / quansups als niet behooren: de tot den text: woorden nochtans van D. Cabeljau in sijn *Memory boeck*, p. 2. pag 485. bygebracht als wesende den warachtighen text / daer sy nochtans in gheen texten te vinden en sijn: veranderen gantschelijck den echtighen sin / de welke staet eben op thouwelijck / als op *Christum*.

Ten tweeden seght *Tertullianus*, dat de ketters van sijnen tijt versterde verklarighen maecten op de schrifturen.

Wat isser meer versiert / als alle die verklarighen / die *Partye* maectt opt' boeck *Apocalypsis*, om te thoonen dat den *Paus* van Roomen den *Antichrist* is?

Wat meerder versierfel als door die woorden: Dat is mijn lichaem te verstaen / dat is een teeken mijns lichaems?

Wat meerder versierfel / als dese woorden: Hy is nederghedaelt ter hellen, te verklaren / dat hy de hellsche qualen heeft gheleden aen teruys, ende in sijn passie?

Wat isser ongherymder als door dese woorden: Ghy en sult mijne ziele niet laten in de helle, te verstaen / ghy en sult mijn lichaem niet laten in t'graf?

Mer

Hier van ghenoech/ want ten sou noyt gheen eynde sijn.

Ten derden seght den H. Cyprianus *lib. de Vnit. Eccl.* dat de kerrers van sijnen tijt / de schrifturen deurgaens citeerden / verkozt / ende gheraep- hzaecht/ het leste opnemende, seyt hy/maer het voor- gaende naelatende, een deel bybrenghende, een deel verswijghende.

Hoe nettekens dat onse Partye dit weet te doen / blyckt uyt menige stucken:een staeltje twee ofte dzy sal ghenoech sijn.

Vraeght eens van een van de Nicuw-Gherefor- meerde, isser een baghebber? hy sal antwoorzen/ neen: Waerom? want daer staet: Daer den boom valt, t'zy nae den Noorden, t'zy nae den zuiden, daer sal hy wesen. Dat is t'eerste dat ghy sult krygen booz antwoorde: daerentusschen/ als gy het boozgaende van die schyfture wel insiet/ mi spreect hier noch van baegebber/ noch baghebbers stuck/maer al- leenlyck van aelmoessen te gheben / ende de ma- niere op de welke sy moeten ghegeven worden; te weten/ op de wyse als den boom/ ende den re- gen valt/ dat is/ sonder aen te sien aen wat per- soonen de aelmoessen ghegeven worden.

Vraeght eens van ymant van onse Partye: Mach men de hepligen wel aenroepen? hy sal antwoorzen / neen. Waerom? want daer staet Abraham en weet van ons niet, Israel en kent ons niet. Daer en is hier gheen apparenie van t'aenroe- pen der hepligen/indien ghy het boozgaende wel insiet/ want men spreect hier nergens anders van/als handt uptgonck der hinderen Israels uyt Aegypten, waer van de Propheet seght, t'en is Abraham; noch Iacob ghetweest die ons uyt Ezy- pren hebben ghelept/maer Godt alleen.

Vraeght eens / mach men gheene menschelije- ke inferringhen houden? sy sullen antwoorzen dat neen/waerom? want daer staet: Te vergheefs dienen sy my leerende leeringhen, ende gheboden der menschen: Wel/ist hiermede genoech? waer blyft
van

dan het boozgaende/ daer Christus seght van wat
infettinghen/ ende gheboden hy spreect? te we-
ten/ strijbende teghen dit ghebodt Gods: Eert
vader, ende moeder.

Ten vierden, seght den H. Augustinus *Haresi 70.* dat
de ketters t'sijne tijde / de schrifturen draeyden naer
haer eyghen sin; de selve deurgaens uytlegghende op
eenen figuerlijcken ofte oneygenlijcken sin.

Wilt wel een persoon soo slecht / ende plomp
ende ghemeente van Parrye, die niet en durft seg-
ghen: ick verstaer die schrifture sus / ofte ick ver-
staer se soo? is dit niet de schrifture dzaepen naer
eyghen sin?

Vraeght ghy/ hoe moeten dese woorden ver-
staen worden; dat is mijn lichaem? sy sullen ant-
woorden. Figuerlijck.

Hoe verstaet ghy die woorden: Al wat ghy sulc
ghebonden, ende ontbonden hebben? *D. Cabeljan in
sijn Memory-boeck pag. 377.* seght Oneygentlijck.

Hoe verstaet ghy dese woorden: T'en sy dat
ymant herborē werde uyt het water &c. *D. Cabeljan pag.
16.* seght: Bygelijkenisse, oneygentlijck / oo dat dooz
het water verstaen wort den H. Gheest.

Hoe verstaet ghy dese woorden: Die mi n vleesch
eedt, ende mijn bloet drinckt &c. *Den Dordrecht-
schen Bijbel*) sept: Oneyghentlijck: Want eten is hter
te segghen/ ghelooven.

Hoe verstaet ghy ten lesten dese woorden *Pe-
tri*: Den doop, die ons nu oock behout? Niet eyghent-
lijck, seght den Dordrechtschen Bijbel.

Die meer staectjes wil hebben / salder me-
nighe binden in den boozsepden Bijbel / en
de deurgaens by alle de schrybers van Par-
rye.